

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4 „

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők. Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

A mi villanyosvilágításunk.

Megfeneklett. De talán nem örökre. Nem. Mert ismerve azon nagy testületet melynek Petrozsény nagyközség létjogosultságát, fejlődését köszönheti és ismerve ezen testületnek hatalmas faktoraikat, kik a messze távolban is, országunk szívében, állandó érdeklődéssel viseltettek és viseltetnek ügyeink iránt, kiknek egyetlen „igen” szavukra nem egyszer és nem egy felejtán félben hagyott alkotás, sokkal szebben és impozánsabbul lett megépítve, mint a hogy azt remélni lehetett — nemesak erős a hitünk, hogy villamos világításunk nem feneklett meg örökre, sőt biztosak vagyunk benne, hogy egy szelid nyomás, ha az onnan felülről jön, ezt a községi előljárásunk altatója által öt hónap ota pihentető ügyet is felébreszti s belé tartos életet öntve rövid időn belül talpra állítja.

A Kendeffy családnak a petrozsényi villanyos világítás tárgyában beadott ajánlata ott fekszik öt hónapja a községi előljárás kezében s a nemes magisztratus azota nem tudott annyi időt venni magának, hogy azt képviselőtestületi ülés elé hozva s közérdekeltségénél fogva komolyan megvitatva, vagy azt mondja, hogy lelkesedéssel elfogadja az ajánlatot, vagy pedig értesítést küld, hogy ilyen feltételek mellett és drágaságánál fogva a tárgyalásba nem bocsátkozik bele.

Midőn a nemes család fontos ajánlatának főbb pontjait kivonatossan közöljük, hogy olva-

sóinknak is alkalma és alapja legyen a közönységgel szülte mulasztásért az illetékes közeget elítélni, — célravezetőnek tartanok, ha egy népgyűlésen összeállított memorándummal azokat a hatalmas faktorokat, küldöttségileg megkeresnek.

A még tárgyalásra ki nem tűzött beadvány főbb pontjai ezek:

„Nem nyereségvágy avagy speculatio vezérel minket abban, hogy a központi villamtelep felállítására törekszünk, hanem saját jól felfogott érdekünk kíváncsossá teszi, hogy Petrozsény nagyközség korszerű egészséges fellendülést nyerjen, hogy a rendelkezésre álló nyersanyagok a község határain belül iparszerűleg értékesíthetők legyenek és ezen hely, amelyhez minket nagymértvű anyagi érdekeink kötnék, a modern életigényeknek eleget tehessen. Birtokaink kezelése és termékeink értékesítése ide gravitál és ugyanitt van ipartelepünk is, amelynek 700 lóerőig fokozható vízereje majdnem teljesen parlagon fekszik.

Szándékunkban van és a lebonyolítás stádiumában áll ezen vizerő és az olcsó fűtőanyag értékesítésével egy néhány gyáripárt gazdasági termékek: bükfa, fenyőfa és gypaju feldolgozására létesíteni. Tervezzük egy örlőmalom felállítását, egy nagyobbszerű bükfafűrész felépítését, bükfa félanyag gyártását és egy vonalzógyár létesítését; az ezekre vonatkozó tárgyalások majdnem teljesen befejezettek.

Ezen iparok beállítása igen nagy befektetéseket tesz szükségessé, mert a jelenlegi telepek sem technikai állapota, sem pedig épít-

ményei nem alkalmasak egy rationális ipar ki-elégítésére, és készek is vagyunk ezen befektetéseket eszközölni, ha a község nekünk törekvé-sünkben segítséget nyújt.

A befektetések előreláthatólag az első években még nem fogják meghozni az üzleti hasznót, a melyre számítanunk kell és ezért szükséges volna ipartelepünket egy villamáram szolgáltatási teleppel összekötni, mert így arra számíthatunk, hogy a bevételek, a melyeket áramszolgáltatási és világítási célokra elnyerhetünk, legalább az üzemköltséget fedezni fog-nak, úgy hogy egyenes veszteséget előrelátha-tólag nem szenvednénk és modunkban állana az ujonnan létesítendő iparaink fejlődését nyugodtan bevárhatni.

Nem hisszük, hogy szükséges volna azokat az előnyöket felsorolni, a melyek Petrozsény községére hárulnának, ha új ipartelepe-inket életbe léptetnők és nem kell külön ama fellendülésre utalnunk, a melyben a helyi kereskedelem részesülne, ha e vállalatainkkal Petrozsényre egy nagyszámu fogyasztó munkás-sereget telepítünk és a fokozódott bevételekre, a melyeket községi adó alakjában a község élvezne.

Terveink cocettek és minden tekintetben megvalósulhatók és Petrozsény községétől nem kérünk egyéb támogatást, mint azt, hogy megengedje, mikép közönségének világítási célokra áramot oly olcsón számítsunk, hogy a tisztes-egészséges világítás nem fog többé kerülni, mint a jelenlegi rossz petroleum világítás és csak egyetlen egy áldozatot kérünk tőle, —

„Petrozsény és Videke” tárczája.

A „Bánya”. (Folytatás.)

A szenttelepek ama részét, a mely a földfelszínére felér, takarékoság, olcsóság és biztos munka kedvéért nagyrészt szintén külső műveletek útján fejtik le. Ilyen lefejtő munkát a Zsilvölgy lakosai nem egyszer láthattak Petrilla-Deákban, Aninoszán s más helyeken.

Tőzegttelepeknél a felismert és megvizsgált tőzeg-lap felületét először létegetéssel szokás a rajta burjánzó kuszától és egyéb mocsári növényzettől letisztítani, hogy azután a hasznosítható tőzegananyag kiemelésehez és ásásához lehessen akadálytalanul hozzáfogni.

A tőzeg ásását hajdan is kezdetleges, kisebb tőzegmiveletekben áásokkal, emberkézzel végezték és vég-zik még ma is.

Újabb berendezési, nagyobb telepek, itt is segítségre kényszerítik a technikát s ma már a legtöbb tőzegmivelésnél hatalmas kotró és szivattyúzó-gépek ál-lanak munkában.

A gyémánt bányászata a leghatalmasabb, legin-ponzásabb külső művelet. Óriás gödör szélén, száz meg száz kankalék kötele emeli és szállítja a bányamélyén, a naptól és esőtől nem védett nyüzsgő és hemzse-gő, csákányos, munkás nyers munkatermékét, a híres gyé-mántot rejtő kék anyagot, a melyből nagyszerű vízi-művek segítségével távolítják el a meddőt, az agyagos iszapot és gondos, szorosan ellenőrzött munkával vá-logatják ki a világ gyöngyét, — a csillogó gyémántot.

Kevésbé érdekli a bányászt, — mért távolabb esik működése köréből, a gondos, szorgos bányamun-kából a gránátok ásása és a borostyánkő tengerparti halászata, — mért e munkák inkább iparszerű foglalkozás, mint tulajdonképeni bányász munkák jellegével bírnak.

Minden pihen még! Csak a hajnali homályban szunnyadó erdős, — bérezes hegyvidék kis házikóiban van egy-egy ablak kivilágítva. Itt a hazatérőket a pi-henésre igyekvőket várják! Ott a munkába sietők kés-zülődnek és búcsúznak el öveiktől.

A hegyoldalba telepített táro köves portáléja sötét-komóran ásit bele a derengő éjszakába. Fent a hegy-lejtőn, a sziklaormok alján, tüzes ablakszemekkel világít le a völgybe, az akna épület füstöl-gő, dűbörgő, komor tömege.

A tóka — kotogó — tompán hívó, kongó hangja felkelti az erdők és a bérecek nyugvó visszhangjait, felkelti a szunnyadó életet. A munkaváltás ideje elér-kezett. Az aknaépület kapui megnyílnak s az éjjeli munkaszakokat végzett bányászok, egymást köszöntve, jobbra-balra elsietnek s mécseseik szét. János — bogár — sziporkákhoz hasonlóan pislognak elő a fenyves erdő sötétlő éjszakájából surrannak végig a hegyi utak keskeny sziklaparkányain. — Ók pihenni térnek. A fel-kelő napot nem látják, — a csicsérgő madár zsolozsmát nem hallják! Fáradtan ledőlnek szalmaágyukra; az éjt nehéz munka-közben átvirasztották, most, mikor minden ébred, éled — alusznak, pihennek, hogy új erőt gyűjtsenek a következő éjszaka nehéz munkájához.

A hegyi utak, a szük gyalog ösvények ujra meg-élénkülnek, az erdő sötétjéből itt is, ott is, előcsillog

egy-egy pislogó fénysugár. A tóka tompán hívó hangja édes álomból riasztotta fel a bányászt, a kit kötelessé-gének parancsszava, a tompán kongó tóka második szolamánál kedvesei köréből, — éjbe, hoba, zivatarba, veszélybe hív s a ki Istenben vetett erős hittel siet társai közé, hogy a gyülekező helyen, a rendelő helyi-ségben megtudja munka beosztását, olajjal megtöltse mécsesét, magához vegye munkaszerszámát és robbantó szereit és buzgó ima, ájtatos fohász után, a bánya mélyébe szálljon alá.

A bányász munkaszerszáma: a fejtés tárgyát ké-pező hasznosítható ásványtömegek minősége és fajai s a végzendő munka szerint igen különböző s különösen eltér egymástól az ércbányász, a sóbányász, a szén-bányász munkaszerszáma, mért mig ott különösen a furás és robbantás munkáját, itt kiváltképpen a csá-kánymunkát s vasékmunkát, amit pedig hol a furás és robbantás, hol a réselés és hornyolás munkáját szolgálják.

A rendelő helyiségből távozó munkáscsoport, mun-kaszerszámaival, vésőkkel, furókkal kalapáccsal, csá-kánnyal, kapával felszerelve vagy a tároszádjára elé kerül, itt bucsuzik el a felhőssötétlő égtől, a szabad-természettől, vagy a hegytetőjére épült járgányosakra sátor-teteje alá lép, hogy itt készülődjék fáradságos, nehéz földalatti munkájához, hogy mécsesét meggyujtsa s munka szerszámaival terhelten szálljon alá munka helyé-hez, vagy a gépaknához siet, hogy természeti erők fe-llett győzedelmeskedett emberi ész és tudomány segítő eszközeitől, a hatalmas gépektől segítve szálljon alá a bánya mélyébe.

A beszállást mindig és mindenütt buzgó ima előzi

a mi voltaképpen nem áldozat, hanem csak a közönség iránti kötelesség, — hogy utcái világitását tisztességes és modern módon villamfényvel eszközölje.

A nyilvános világítás árának fizetését feltétlen módon a bankunkhoz kérjük, viszont kötelezettséget vállalván azért, hogy a szerződés folyama alatt feltétlenül világítunk is. Szerződési tervezetünk ide vonatkozó pontozatai olyan minden kétséget kizáró feltétlen biztonságot nyújtanak a közönségnek, hogy a legmesszebb menő scepticismus sem találhat aggodalomra okot és ha még arra is utalunk, hogy mi a község részéről bizalomra igényt tarthatunk — azért, mert Petrozsény érdeke a mi érdekünk is a kik birtokainkkal ide vagyunk kötve és azért mert az általunk tervbe vett befektetéseket is csak bizalommal Petrozsény életképességébe tesszük — reméljük, hogy szerződési tervezetünk a fizetési módozatra vonatkozó pontjai melyek egyébként teljesen megegyeznek az ország minden részében kiadott hasonló szerződések feltételeivel, ellenvetésre a képviselőtestületben nem fognak találni.

(Folyt. köv.)

A petrozsényi iparkiállítás érdekében.

Az Országos magyar bányászati és kohászati egyesület az idei közgyűlést szeptember hó 12. 13. és 14-én Hunyadmegye Petrozsény községében fogja megtartani.

A fentebb jelzett közgyűlés alkalmából Petrozsényben f. évi szeptember hó 13-tól, szeptember 23-ig bányászati-, mezőgazdasági-, ipari-, etnografiai- és tanügyi-kiállítás fog rendeztetni.

Az ipari kiállítást a „Petrozsényi és Járasi Ipartestület” rendezi, hogy bizonyosságot tegyen arról, miszerint a Hunyadmegyében letelepedett kisiparosok határozottan előmozdítja, előmozdítani képes azt a nemes és hazafias feladatot, mely édes Hazánk eme határszéli örömlőjének jutott.

Ezen kiállításon Hunyadmegye területén megtelepedett iparosok, segédek és tanoncok ipari produktumai és a Zsilvölgy ipartermékei lesznek bemutatva.

Törökveszünk az, hogy kiállítás által iparcik-keinknek, ipartermékeinknek a jövőben nagyobb

forgalmi piacot teremtsünk; az önálló iparosokat, alkalmazott segédeket és tanoncokat pedig oly ipari munka készítésére buzdítsuk, melyek a szakmájukban való előhaladás, szorgalom, és a szükséges elméleti ismeretekről tanuskodnak.

Ennek a hazafias célnak t. i. a felette tanulságos bányászati, kohászati, mezőgazdasági, ipari, etnografiai és tanügyi kiállításnak támogatására védnökül Méltóságos nagybarcsai *Barcsay Kálmán* Hunyadvármegye főispánját, diszelnökül glogoni *Andreics János* kir. bányatanácsos, bányagazgató és ipartestületi diszelnököt, a „Petrozsényi és Járasi Ipartestület” részéről az ipari kiállítást rendező végrehajtóbizottság elnökévé *Henrich Viktor* bányafőmérnököt voltunk szerencsések megnyerni, ami nagy mértékben biztosítja hazafias vállalkozásunknak ugy erkölcsi, mint anyagi sikerét.

Elkövettünk mindent, hogy kiállításunkat hasznossá, tanulságossá tegyük és a kiállítás megtekintésére a megyei és távolabb eső vidéken lakó közönséget ezennel tisztelettel meghívjuk.

A távolabb eső vidékeken, de különösen Hunyadmegye területén lakó nagyközönség és iparos testvéreinknek akarjuk lehetővé tenni kiállításunk megtekintését és megismerését.

Azért gondoskodni kívánunk arról is, hogy az ide és vissza utazás csekély utiköltség mellett legyen elérhető.

Ennél fogva midőn a t. érdeklődőket a kongresszus alkalmából rendezett több szakaszcsoportra osztott ipari kiállításunk ameglátogatására hazafiúi tisztelettel meghívjuk, egyben kérjük miszerint hálakörében odahatni szíveskedjék, hogy iparos testvéreink és alkalmazottaik, általában mindazok, kik kiállításunk és e vidék természeti szépségei s nevezetességei iránt érdeklődnek s édes magyar Hazánk eme határszéli örömlőjét, hol a Zsilvölgyi ipar produktumait a kongresszus alkalmával bemutatjuk, felkeresni és meglátogatni ohajtják, minél tömegesebben jelentkezzenek oly képpen, hogy a feljövők 20—30-as csoportokra legyenek oszthatók, a mely esetben ily csoportok részére mérsékelt árú vasúti kedvezményt helyezhetünk kiállításba.

Hogy azonban a kiállításunk megismerésére végezt ide utazni szándékozók részére a kedvezményes vasútjegyek kieszközlését a kellő időben

teljesíteni modunkban álljon, kérjük hogy a felutazni szándékozók nevét jegyzékbe foglalva, legkésőbb f. évi augusztus hó 10-ig ipartestületünk-höz beküldeni szíveskedjék.

A Zsilvölgy. illetve Petrozsény oly gazdag természeti szépségekben, oly fontos ipari központ, hogy lelkifurdalás nélkül merjük állítani, hogy ki e remek helyet ez alkalommal meglátogatásával szerencsésélteti, kettős élvezet emlékeit fogja otthonába vinni.

A petrozsényi, vulkáni, livazényi és petrillai szénbányák, az itteni nagy iparvállalatok, melyek csak a legutóbbi évtizedeken létesültek, az érdekes látványok egész tömegével rendelkeznek, melyek megtekintése nemcsak a szakemberre nézve tanulságosak, de a laikust is gyönyörködtetik.

Természeti szépségekben Petrozsény pedig páratlan. A felránduló közönséget az ipartestületi előjárásból alakult elszállásolást és kirándulást rendező bizottság fogja a Szurdok-szoros és Bolibarlang megtekintésére vezetni.

Olcso, de azért tisztességes ételmezésről is gondoskodott a bizottság. A kiállítás idejére szerződést kötött Wagner Gyula petrozsényi nagyvendéglőssel.

Hazafiúi üdvözléssel:

Varjassy István, Henrich Viktor, Joanovits János,
ipartest. titkár. b. főmérnök, biz. elnök. ip. test. elnök

TÁJÉKOZTATÓ

a petrozsényi bányászati, kohászati, mezőgazdasági, ipari, etnografiai és tanügyi kiállításra vonatkozólag.

1.

1903. év szeptember 13-án d. u. 3 órakor a kiállítás ünnepélyes megnyitása nagybarcsai *Barcsay Kálmán* főispán a kiállítás védője által.

2.

A megnyitás alkalmából glogoni *Andreics János* kir. bányatanácsos a salgótarjáni községbánya részvény-társulat petrozsényi bányáinak igazgatója mint a „Petrozsényi és Járasi Ipartestület” diszelnöke rövid előadást tart, melyben a zsilvölgyi bányászat és iparkiállítást ismerteti.

3.

A bírálóbizottság áll: glogoni *Andreics János* ipartestületi diszelnök, *Henrich Viktor* v. bizottsági elnök, *Joanovits János* ipartestületi elnök, *Varjassy István* ipartestületi titkárból. Továbbá: három iparosmesterből, kiket

meg, s alig van meghatóbb a bányász Istenthívó ajtatos fohászával, melyben királyért, hazáért, családjáért könyörög, magát és bányáját Isten oltalmába ajánlva. — S alig van szívre hatóbb a sóvárgó földalatti imájánál, a midőn a hatalmas sokamara templomszerű csarnokában, mélységes áhitattal leborulva, felfohászkodnak a magas egek segítő, oltalmazó, hatalmas urához!

Könyörögjünk! Alázattal leborulva kérünk, könyörülj rajtunk Isten! Oltalmaz és áldj meg bennünket, kik a föld mélyéből hozzád kiáltunk és kérünk, adj nekünk erőt és egészséget, hogy a mi hitvestársainkat és gyermekeinket, a mindennapi kenyérrel, a melyet vérünk verejtékével keresünk, táplálhassuk. Tartsd meg Isten! királyunkat, a mi édes magyar hazánkat! Tartsd meg a mi aknáinkat és bányáinkat. Összetett kezekkel kérünk, védelmezz minket és családjunkat minden veszedelemtől és hirtelen haláltól, valamint a földmélyében, ugy a föld felszínén is! Adj Urunk olyan elmét, hogy mindig a te tiszteletedre és dicsőségedre működjünk és holtunk után vezess be a menynevei boldogságba, hogy ott is a Te nevedet áldjuk és magasztaljuk, mindörökké. Amen!

Az ima elhangzott, minden kész a beszállásra, a munkára s a társ szada előtt gyülekezett bányászcsoporthoz, egy utolsó Isten hozadékot mond a csillagos égen s magának és társainak „Jó szerencsét” kívánva belép az örök és sötét éjbe, a hol léptei a falazott, boltozott, vagy ácsolt szűk sikátorok, sokszor végtelen mélységek fölé épített dobogófán, tompán hangzanak el.

Az aknába beszálló munkás, a járgányos, vagy a gépakna-épület beszálló osztályában a létrára lép, hogy a fokok végtelen során lépésszerűen szálljon

alá a nagy mélységben fekvő munkahelye felé. Kevésbé fárasztó, de aránytalanul veszélyesebb a kötélben való leszállás, a hol a bányász, a mélységet elzáró akna-ajtók felnyitása után, a lóval hajtott járgány dobjáról lecsavarodó szállító-kötél hájánál csüngve, egyedül, vagy többed magával, mind mélyebbre és mélyebbre ereszkedik le a borzalmas mélységbe, miközben önmagának világít és a hámat kézzel-lábbal kormányozza. Legjobb és legkényelmesebb a szállító-kas, a mely a bányászt biztos vezetékek között, biztosan, kényelmesen, minden fáradság nélkül szállítja le a mélységbe.

Az akna rakodó helyére leérkezve, a kényelmes leszállás is véget ér s innen kezdve a bányász boltozott vagy ácsolt folyosókon, szűk sikátorokon, guritökon, siklókon, létrákon vagy hágcsófonakon munkahelyére törekszik, hogy ott esakánnyal, furóval vagy robbantással dolgozva, lefejtse és kiszállítsa az érezt vagy szemet, beszakadás ellen biztosítsa a szűk sikátorokat, vagy a bányát előntéssel fenyegető víz kiemelésétől működjék közre. Ekközben mécsese gyenge világításánál, állandóan egyenlőtlen és reménytelen élet — halál — harcát vív a föld mélyének hatalmas démonjaival és a bányák rémével a bányagázzal. Munkáját végezve, ha Isten így akarja, boldogan siet vissza kisdad lakásába, övének üledő karjaiba, sokszor azonban összetörve, összezuva, összeéve, roncsos tépve-zuza kerül ki a napvilágra, hogy a tókának szomorú bucsu hangja mellett, utoljára szálljon le abba az édes anyaföldbe, a melyet oly nagyon szeretett és mely híváb fiát, a bányászt, kötelessége harszmezején elárulta, megölte.

Oh! és hány alakban környékezi a kirelhetetlen

halál, a bányászt merész munkája közben. Közetomlás, létratorés, kötélszakadás, ácsolat összeroppanása, boltozat összedőlése, vízbetörés, a robbantás szikrái, a bányagáz, a bányatűz, mind-mind ellenetámadnak annak a hős bányásznak, a ki merészen daczolva a földkéreg hatalmasaival behatolni bátor azokba a titokzatos régiókba, melyeket a titkolózó természet, az ember kutató szemé elől eltakart.

És ha a halál lett a győztes, — ha az emberi tudás és akarat nem bírta leküzdeni az ellene fellázadt elemeket, mily borzasztó a felülkerült démoni erők bosszuálló hatalma! Az imént még ép és egészséges életvidám ifju bezuodott mellkassal, törött tagokkal, a halállal vívodva hőrög a rája szakadt sziklatömeg óriási sulya alatt. A létra fokain még az imént vidáman felsiető férfiu, összetört fogokkal küzd a halál fogyasztó keze ellen, ott az összetört aknagárdozat gerenda romjai alatt. A kason nyugodtan leszálló, ki csak az imént nagytrató tervek szőtt s boldogságról, vidám életről álmódzott, az akna összerombolt kasvezetékei közé szorulva várja a halált; — az ott gazdag éreket, hatalmas szénpadokat tárt fel és reménykedve jobb sorsról, nyugalomról, vig ezimborák közötti poharazásról álmódzik, — de a kirelhetetlen sors másképpen határozott föltötte, — a mennyezetet védő ácsolat, a ránehezédő nagy nyomás roppant terhe alatt összeomlik s maga alá temeti. Itt az életerős, izmos munkás-karoktól megemelt esakány, hatalmas vágásokkal döngette csak pár pillanat előtt, a kincseket rejtő sziklafalat, — egy óvatlan vágás! — s esakány hegye rejtett földalatti vízmenedezébe szakadt be s a fétét vesztett elem visszatartoztatatlant tör ki a sziklasírból, pusztítva, rombolva, ölte mindent mi eléje kerül.

(Folyt. köv.)

a „Petrozsényi és Járasi Ipartestület“ választ és három vidéki, a kiállításon jelenlevő hunyadmegyei oly iparosmesterekből, kik a kiállításon mint kiállítók nem szerepelnek, de a kiállításon szeptember 18 és 19-én jelen vannak.

4.

A bírálat ideje szeptember hó 18 és 19-ediké; az eredmény szeptember hó 20-án fog nyilvánosan kihirdettetni, míg a kitüntetések szeptember 23-án d. e. 9 órakor fognak kiosztatni, — a jelen nem lévőknek postán elküldetni.

5.

A kiállítás bezáratik szeptember 23-án d. u. 6 órakor.

A záró beszédet *Henrich Viktor* végrehajtó bizottsági elnök tartja.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Rómán herceg Petrozsényben.** A Bibescu család egyik hercegi sarja 6 tagból álló kíséretével f. hó 20-án vadászat céljából meglátogatta Páring hegyesportunkat. Románia felől mászták meg a hegyet. A nagy eső azonban tervük kivételében megakadályozta őket. S mert Petrilla községet könnyebben és gyorsabban érthették el mint a hazájuk határszélén fekvő falvak bármelyikét is, a nagy zivatarban idehúzódtak le s találtak is más fél órai gyaloglás után egy őslakos házában menedéket. Egy fél napi ott tartzkodás után bejöttek Petrozsénybe s lefoglalták a Vagner szálló 3 szobáját. Esténként az étteremben vacsoráltak s szívesen hallgatták végig a Péter Károly jólszerveztet csigányzenekara által szépen eljátszott magyar népdalokat. Kétnapi pihenő után, teljes megelégedésüket fejezve ki a kiszolgálásért s az élvezett jó ételek és italokért, a Szurdok szórónál az visszatértek hazájukba. Érdekes tudni, hogy az itt járt herceg Bibescu Györgynek a híres román írónak a fia, nagatyja Bibescu György oláh vajda volt, kit francia műveltsége arra vitt, hogy az összes iskolákból kizsírította a románnyelvet s a francziáért helyettesítette. A nemzeti mozgalom s a fölébredt nemzeti öntudat 1848-ban e tettéért ledöntötte őt a trónról.

— **Petrozsény nagyközség első bírája szabadságon.** Jó lesz tudni azoknak a kiket érdekel, hogy az elsőbírói teendőkkel járó kötelességek végzését, lévén Nagy Miklós több ideig tartó szabadságon, Joánovits János másod bíró vette, kit a közbizalom ezzel tisztelt a folyó hó 15-én megejtett választáson tüntetett ki. Ugyanekkor egy esküdött is választottak még pedig Popa Dánt, ki jollehet a görögkeletiek iskolájába járt igen jól ir és becsül magyarul.

— **Uj orvos.** Vulkánban a Salgótarjáni bányatársulat a felsőszilvölgyi társulattal egyetemben új bányorvosi állást szerveztek s arra márt a mint halljuk egy valódi szakember közös megállapodás után ki is nevezték.

— **Esküvő.** Kekel József lupényi állami tanító és róm. kath. kántor f. hó 22-én esküdött örök hűséget Vácson a fehérek templomában Fedor Irén szintén lupényi állami tanítónőnek. Násznapok voltak: Lovag Fodor Imre váci főtanító és Mlínkó István egri siketnéma intézeti igazgató.

— **Jótekonycélú mükedvelői előadást rendeznek a petrozsényi iparos ifjak f. évi augusztus hó 2-án este 8 órától kezdődőleg a Wagner-féle szálloda nagytermében.** Színre kerül a „Csikos“ című három felvonásos népszínmű. A tisztajövedelem a „Petrozsényi és járasi ipartestület“ könyvtárának gyarapítására lesz fordítva.

— **Táncmulatság.** A vasut és a posta helybeli tisztviselői karának ifjúsága f. évi augusztus hó 1-én a Wagner-féle vendéglőben nyári táncmulatságot rendez. Az ifjúságnak sikerült Polgár Lajos máv. osztálymérnököt és Rotter Antal postafőnököt megnyerni elnöküknök. Vargha Ignázt ellenőr, Spiritszky Gyula pedig pénztárnok lesz. A rendezőség áll Bukó Gyula, Buzás Vilmos, Dalik Miklós, Csongár Lajos. Gaál Zsigmond, Kádár József, Odor Lajos, Szurdu Emil, Wallner György, Weiler Victor posta és vasuti alkalmazottakból. A fennmaradó tiszta jövedelem a polgári olvasókönyvtára javára fordíttatik. Jegyek Pick Samu ur üzetében előre válthatók. Hogy az est minél jobban sikerüljön az elnökség a rendezéssel vállvetve mindent elkövet.

— **Kitűnően sikerült előadást rendezett f. hó 19-én a pet-**

rilai ifjúság Petrillán a Berkovits vendéglő udvarán felállított nyári szinkörben. Az ember azt hitte, hogy kitanult színészek játszanak, oly egyenes domborították ki valamennyien nehéz szerepüket. Meglátszott, hogy színész kézben volt a rendezés. Petrozsényből is sokan voltak kün; mindannyian egy kellemesen eltöltött est emlékeit vitték otthonukba. Senki sem bánta meg, hogy az előadásom megjelent. Reggelig táncoltak s aagyszerűen mulattak. Felülizettek:

Sternberg Bertalan 2 kor., Márek Mór 2 kor., Joánovits János 1 kor., Wagner Gyula 2 kor., Spitzer N., Rozenthál N., Katona N., Szokol Miklós, Sárosy József és Grosz Jakab 1—1 kor., Kráusz József 50 fill., Jásek Ferencz, Mannheim Farkas, Nána Aurél és Császár Ferencz 1—1 kor., Vassi János 3 korona. A felülizetések az óvoda felszerelési céljaira lesznek fordítva, melynek felügyelő bizottsága nevében Vassi János jegyző úgy az ifjaknak, mint az adakozóknak e helyen is elismerő köszönetet mond.

— **Fehívás a sport egylet tagjaihoz.** Van szerencsém azon t. tag urakat kik az összi Sportversenyen részt venni akarnak f. hó 27-én este 8 órakor a Wagszálló éttermében megjelenni sziveskedjenek.

Tisztelettel: **Edenburg Armand.**

Kifurták Petrozsényben a MÁV. tehelreadási pénzszerényét folyó hó 22-én éjjel. Szerencsére azonban a vasutnak a tolvaj nem volt elég vigyázó; mire a lyukat kifurta megbotránkozva kellett lássa, hogy csak üvegen át nyalhatja a czukrokat, keze nagyobb mint a lyuk, fáradságának körmenete. Annak kipuhatolására, hogy ki merészelt ezen őrizett helyen annyit ideig zakatolni minden irányban erőlyesen megindították a nyomozást.

— **Csendőrséget Csimpának.** A petrozsényi járás főszolgabirájának megindokolt felterjesztései nem maradtak eredmény nélkül. Biztos kutforrásból értesültünk, hogy Csimpán egy esendőrörös felállítása bevezett tény. A hivatalos rendeletek már urban vannak s így ez a Csimpán, égetően szükségessé vált intézménynek működésétől alig választ el egy pár nap. Azt, hogy ez oly gyorsan ment, különösen elősegítette a csimpai „Pollaschek és Scheiber fűrészfálat“ ama ajánlata, hogy e felállítandó intézmény részére hajlandó megfelelő ingyen lakanyát, világítást, távbeszélőt és fűtőanyagot becsatolni rendelkezésre.

Vélemény a munkások baleset ellen való biztosításáról.

Ezen czím alatt feltűnést keltő ezikk jelent meg Andreics János bányatanácsos és bányagazgató úr tollából a Bányászati és Kohászati Lapok f. é. július 15-iki számában.

A magyar Bánya és Kohóvállalatok Egyesülete e ezikk tartalmával olyannyira azonosította magát, hogy következtetve a mondatok hasonlatából, ugyan ily értelmű sőt ugyan ily mondatokba öntött beadványt intézett a kereskedelmi miniszterhez.

Legkevésbbé sem czélok a bányatanácsos ur elveit megdönteni, sőt csakis helyeselni lehet tanulmányát, különösen ha azon álláspontra helyezkedünk, melyből ő vezeti a társláda intézményét a S.-T. K. R.-Tnál.

Andreics bányatanácsos ur oly nemes intencioju és a humanizmus terén oly érdemeket szerzett bányagazgató, hogy bizvást meglehetne minden ember elégedve, ha láthatná hogy a társláda intézmény az ő szellemében lesz mindenütt vezetve.

Sajnos, a dolog nem áll így, mert a mig az ő kezében tényleg leghathatosabb munkásvédelmet képez a társláda, mások kezében oriasi visszaélések kűforrása. Czélok hogy ezen állítasomat bizonyítsam.

Hazánk bányamivelési társulataink legnagyobb része kis üzemi tőkével dolgozik, a törvény értelmében azonban kötelesek társládákat fenntartani avagy más társulatok társládáival egyesülni. Ez utóbbi eset a ritkaságok közé tartozik.

Az ilyen kisüzemi bányatársulatoknál ritkán képez a társláda tényleg munkásvédelmet, mert gyakran előfordul az az eset — s ennél konkrét esetekre támaszkodom — hogy a munkások társláda levonásai, nem helyzetnek el a bányatörvény által előírt helyen, hanem üzemi tőkének lesznek felhasználva, a mi a bányahatóságok erőlyesebb fellépése híján fordulhat elő. Ez még nem volna ugyan döntő ok a társláda intézmény szigorítására, miután a társulatok legtöbb esetben még rendelkeznek oly vagyonnal, hogy a társláda követeléseit végeredményben kiegyenlítsék.

A főök abban rejlik, hogy a munkások elboesáj-

tásban tulságos nagy hatalmat biztosít a bányatörvény olyanoknak, kik a humanizmusnak nem barátjai, valamint az, hogy a bányahatóságok által jóváhagyott társláda alapszabályok nagyon tágértelműen szoktak fogalmaztatni. Lapozgassuk át a Zsilyölgyben működő bányász társláda szabályait és azok egyikében egy szakaszra akadunk, mely szórul szóra ezt mondja:

„A társpénztárba egyszer befizetett tagsági díjak semmi körülmények között sem fizettetnek vissza bármely előbb elősorolt okból veszlette is el a tag a társpénztár iránti igényeit és jogait.“

Előző szakaszai azonban igenis elég tágértelműen intézkednek visszatérítésekéről. Munkások elboesajításakor azonban ezen idézett szakaszra való hivatkozással mindig megtagadható a visszatérítés. Felmutatva ezen szakaszt és a bányahatósági jóváhagyási záradékot a munkásnak, annak szemében megdönthetetlenül akadályozva van mindennemű kifizetés, ha még oly jogos és logikus is követelése.

Ha már most tekintetbe vesszük azt, hogy kisebb társulatoknál a humanizmussal nem igen tudnak megbárátkozni és tekintetbe vesszük azt, hogy a bányatársulatoknál a munkások 14 napra való elboesajítása, mely minden megokolás nélkül történhetik, ha továbbá tekintetbe vesszük azt, hogy az ily, a társláda pénztárba csak rövidebb ideig is üzemi tőkének felhasználó társulatoknál gyakran fordul elő azon eset, hogy munkások kik esetleg már 7 évet is töltöttek az illető társulat kötelekében, s így egy év múlva már esetleg nyugbér igényeket is támaszthatnak, csekélységekért mint pld. feleselésekért, a vagy be nem vallott, a szénkereskedelem konjunkturái által előidézett kisebb vagy nagyobb mérvű üzemszűkítések következtében a legkülönfélébb módon boesajthatok el a munkából; s itt szintén konkrét esetre támaszkodok ha például szakmáns megszorítással kénytelenítve lesznek munkájukat önkéntesen abbahagyni, azon conculoziora kell jutnunk, hogy a társpénztár intézmény csak akkor képez, tényleg munkásvédelmet ha oly kezébe van fektetve, mint Andreics Jánosnál.

De hol van a munkásvédelem lehetősége, ha ily felsorolt esetek iparszerűleg üzetnek, mint tényleg üzetnek a bányatársulatok nagy és jelentékeny részénél.

Hol van továbbá munkásvédelem, ha a társpénztár fingirozott kiadásai oly magasak, hogy az évi lezárásnál a befizetett levonások, sőt a társulatok hozzájárulásai nagy részben meg nem akadt kiadásba helyzetnek meg hogy a társulat csak nagyon csekély összeget térít egy a társpénztárnak? Hol létezik munkásvédelem, ha a szabályszerű társpénztári gyűlések negyedévenként nem hivatnak egybe és a tagok ellenőrzése ilyképpen megátoltatik.

Sajnos e felsorolt tények hazánk minden részében előfordulnak, mi által szükségessé válhatik az államhatalom az iránti intézkedése, hogy a munkások kötelező baleset biztosítását a bányamunkásokra is kiterjessze.

Amennyiben azonban a bányahatóságok szigorban ügyelnének a társpénztárak kezelésére, tényleg vétek volna a társpénztárak fenntartását megátoltolni.

Kwe.

Szerkesztői üzenet.

Egy szülőnek Petrozsényben. A gymnasiumban a potvizsgák díjtalanul tartatnak meg így tehát a szülőknek egy krajezárjukba sem kerül megbukott gyermekük megvizsgáztatása.

NYILTTÉR)

Egy iparos, még pedig petrozsényi iparos, a ki intelligens emberhez méltóan kéne magát viselje, f. hó 20-án éjjel annyira kivetközött emberségéből, hogy képes volt nemcsak felzavarni egy családot, mi által magánlaksértést követett el, hanem alávalobbnál alávalobb kifejezésekkel engem mint családomnak fejét piszkos ordításával annyira kűhozott türelmemből, hogy a megérdemelt pofban kellett részeltessem. Ez az uri ruhába öltözött közönséges paraszt fajzat, másnap még azzal fenyegetődött uton-utfélen, hogy beperel. Bemutatom; neve: Ujhelyi István. Ez az alávaló pimasz ember nem érdemel egyebet mint azt, hogy mindenki megvetéssel forduljon el tőle. És ilyen ember meri az iparosnevet viselni? Szégyelje magát! Baráberhez méltó viselkedése majd megtermi a megérdemelt gyümölcsöt az illetékes bíróság előtt.

Krachtus István.

*) E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

Felelős szerkesztő: **Nagy Miklós.**
Kiadótulajdonos: **Figuli Antal.**

Minden vevő jogosítva van az árut (eredeti csomagolásban) az alant említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

Az első Triesti Cognac párlati intézet (Destillerie.) CAMIS és STOCK BARCOLABAN TRIEST MELLETT ajánlja belföldi

GYÓGY-COGNAC-ját

mely francia módszer szerint készült és az általános ausztriai gyógyszerész egyesület kísérleti állomása ellenőrzése alatt áll.

1/1 palack 5 korona 1/2 palack 2-60.

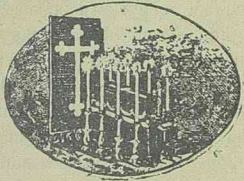
10 palack megrendelésénél 10% engedmény.

Petrozsényben kapható I. lein Mór örökösei fűszerkereskedésében.

Minden vevő jogosítva van az árut (eredeti csomagolásban) az alant említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni. 27-52

Vegyi ellenőrzés a cs. és kir. belügyi minisztérium által jóváhagyott kísérleti állomás és élelmiszerek vizsgáló intézete által Bécs IX. Spitalgasse 31.

Vegyi ellenőrzés a cs. és kir. belügyi minisztérium által jóváhagyott kísérleti állomás és élelmiszerek vizsgáló intézete által Bécs IX. Spitalgasse 31.

Sárosy József

Első Temetkezési Vállalat.

Petrozsény

elvéllal mindenféle temetéseket **vidéken is** és **petig a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig**

A „**TEMETKEZÉSI VÁLLALAT**” Petrozsényben raktáron tart dús választékban érc- és fakoporsókat, továbbá finom nickkoporsókat, sarkoplagót, mindenféle szemfedeleket, érc-, mű-, és élővirág koszorúkat, szállagokat, viasz- és szurok faklyákat. **Fakoporsók 2 kortól kezdve feljebb, érczokoporsókat gyermekeknek 14 korától feljebb, nagynak 1 öl nagyságban 70 kortól feljebb 400 koronaig.** Diszes öntöttvas sírkeresztet, sírkerítéseket ugyszintén márvány sír- emlékeket.

A „**TEMETKEZÉSI VÁLLALAT**” Petrozsényben

elvéllal kápolnák, termek, szobák bevonását gyászszal, hullakészítést és hozatalát, szóval minden a temetéshez szükségeltető kellékekkel.

Sürgőnyezim: **Első Temetkezési Vállalat Petrozsény.**

A gyászeset megtörténtével, a hozzátartozók bármilyen módon tett értesítésére — **vidékre is** — a lehető legrövidebb idő alatt a vállalat megbízottja tisztelettel teendő a rendelmény átvétele végett és gondoskodik annak gyors és pontos kiviteléről.

„**TEMETKEZÉSI VÁLLALAT**”

Petrozsényben

gyászszalmák és gyászfátyolok nagyraktára.

Gyászruhák, hölgyek és urak számára 12

óra alatt elkészíttetnek.

A legesekélyebb rendelménynél is gyors és pontos kiszolgálás biztosított.

Zabeladás.

Eladók helyben 40 métermázsa elsőrendű zabot: métermázskánt 11 koronáért.

German Gratián,

GALATZ, u. p. Puj.

Hirdetmény.

A nagyszebeni Orsolya-Rendház ez uton a nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlja leánytan- és nevelő-intézetét: elemi és polgári leányiskolájával, német-francia- esetleg angol tanfolyamot; bennlakásra (internatus) és kellő ajánlkozás esetére szervezendő főzőiskolájáról kívánatra kimerítő prospectussal készséggel szolgál:

az intézet előljárósága.

Eladó házak.

Két ház, mely magában foglal két konyhát és kamarát Petrozsényben a „Hunyadi utcában” eladó.

Értekezhetni Petrozsényben **őzvegy Loy Jánosnéval.**

Magyar kir. államvasutak
Üzletvezetősége Aradon
15518 szám. 1903 I.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Petrozsény állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatu pályázat hirdettetik. A bérlet 1903 évi október hó 1-ével kezdődik és tart azon idő ponttól számított öt éven át vagyis vagyis 1908 évi szeptember hó 30-ig.

A bérleti feltételek valamint az ételek és italok árjegyzéke az alulírott üzletvezetőség I. osztályában a rendes hivatalos órák alatt hétköznapokon délelőtt 8 órától délután 2 óráig megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is az ajánlattevőkről feltételeztük, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az 1 koronás bélyegű és „Ajánlat a petrozsényi pályavendéglő bérletére a 15518/1903 számhoz” felirattal ellátott borítékba zárt, lepecsételt s két tanu előtt aláírt ajánlatok a vonatkozó okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, ipari engedély stb.) együtt 1903 évi augusztus hó 5-én déli 12 óráig, az alulírott üzletvezetőség általános (I) osztálya főnökénél nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 200 korona azaz kétszáz korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1903 évi augusztus hó 4-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál leteendő.

Takarékpénztári letétkönyvek bánatpénz képen nem fogadtatnak el. Értékpapírok a budapesti illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb árfolyam szerint jegyzett értékben de sohasem

Ny. Figuli Antal gyorssajtóján Petrozsény.

névértéken felül fognak számíttatni. A készpénzben letett összeg után kamat nem fizettetik.

A bánatpénz letétele az ajánlatban megemlített, de a letételről nyert pénztári letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Ezen feltételektől eltérő vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett, valamint a távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott bérösszegre való tekintet nélkül szabadon történik.

Arad, 1903 évi július hó 8-án.

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége.

Jegyzet: Utánnomás nem díjazatik.

Nincs többé házi gomba!

Háztulajdonosok és építetők szíves figyelmébe:

Örökös padlóburkolat készíthető az általános készített és nálam kapható **szines cementlapokból**, melylyel bármily helyiséget egészséges és szárazra lehet tenni, úgy a gombát mint a férget kiirtja, a helyiséget a talaj egészségtelen kigőzölgéstől megvédi, könnyen tisztán tartható és minden javítás nélkül az épület fenállásáig kitart.

Ezen lapok ☐ métere fehér, fekete, és vörös színben 3.60 korona árban kaphatók.

Valamint készítek és raktáron tartok kémmény fedköveket, lépcsőket, kut- és csurgó követ, valamint járda lapokat és lábazati köveket; készítek bármilyen burkolatokat stb. stb. Erdekldőknek felvilágosítás díjtalanul.

Tisztelettel:
Sándor József.
ép.-mester.

Örökös padózat

Hirdetéseket mérsékelt áron elfogad e lap
Kiadóhivatala.

— Többszöri hirdetésnél kedvezmény —

Meghívó.

A „Petrozsényi takarékpénztár részvény-társaság”

1903 augusztus hó 8-án d. u. 5 órakor

saját helyiségében

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényeseket az alapszabályok 48 §-ára való figyelemzetéssel tisztelettel meghívjuk.

T á r g y:

Igazgatósági indítvány a pénztárnoki és napi-biztosi teendőkkal felmerült költségek díjazása iránt.

Petrozsény, 1903. július hó 16-án.

Az igazgatóság.

48 §. A közgyűlésen 1 drb. részvény után egy szavazattal bír minden részvényes, a ki részvényét a még le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlésre kitűzött határrnap előtt 3 nappal a társaság pénztáránál Petrozsényben, vagy a hirdetményben e észlra kijelölt más helyeken letette. Minden további részvény ugyan-ezen feltételek mellett szintén egy-egy szavazatra jogosít. A részvényes jogát személyesen vagy meghatalmazott útján gyakorolhatja.

Kiskorúak vagy gondnokság alatt állók csak törvényes gyámjuk vagy gondnokjuk, nők, férfi meghatalmazott útján gyakorolhatják jogukat.

A részvényes szavazati jogát a közgyűlésen csak akkor gyakorolhatja, ha mint részvénytulajdonos a részvénykönyvbe a közgyűlést megelőzőleg legalább 3 hó óta be van vezetve.